
Varna raba interneta 2010

Avtorji:

Jan Šinigoj,

Ajda Jerman Kuželički,

Barbara Neža Brečko

Ljubljana, december 2010

Center za družboslovno informatiko
Fakulteta za družbene vede,
Univerza v Ljubljani

e-mail: info@ris.org

internet: <http://www.ris.org>

KAZALO

KAZALO	2
KAZALO TABEL	2
KAZALO SLIK.....	3
1. METODOLOGIJA.....	5
2. STRINJANJE Z OMEJEVANJEM OTROKOM NEPRIMERNIH VSEBIN	6
3. POSTAVLJANJE PRAVIL O VARNI RABI INTERNETA DOMA	9
4. INFORMACIJE O VARNI RABI INTERNETA IN MOBILNIH TELEFONOV	14
5. VIRI INFORMACIJ IN NASVETOV O VARNI UPORABI INTERNETA	18
6. NELEGALNE VSEBINE NA SPLETU.....	23

KAZALO TABEL

Tabela 1: Strinjanje z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin.	6
Tabela 2: Strinjanje z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin na internetu glede na spol.	8
Tabela 3: Strinjanje z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin na mobilnem telefonu glede na spol.	8
Tabela 4: Postavljanje pravil z vidika staršev.....	9
Tabela 5: Obstoje pravil z vidika otrok.	9
Tabela 6: Obstoje doma vzpostavljenih pravil glede uporabe interneta.	11
Tabela 7: Pomanjkanje informacij o varni uporabi interneta.....	14
Tabela 8: Pomanjkanje informacij o varni uporabi mobilnih telefonov.....	15
Tabela 9: Viri informacij in nasvetov o varni uporabi interneta.....	18
Tabela 10: Viri nasvetov o varni rabi interneta (podskupina 10-18).....	20
Tabela 11: Viri nasvetov o varni rabi interneta (podskupina 15-75).....	20
Tabela 12: Pogostost iskanja nasvetov na spletni strani SAFE.SI (podskupina 15-75).....	21
Tabela 13: Pogostost iskanja nasvetov na spletni strani SAFE.SI (podskupina 10-18).....	21
Tabela 14: Nelegalne vsebine na spletu.....	23

KAZALO SLIK

Slika 1: Strinjanje z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin.	7
Slika 2: Postavljanje pravil o varni rabi interneta doma – razlika med otroki in starši.	10
Slika 3: Obstoj doma vzpostavljenih pravil glede uporabe interneta – primerjava odgovorov staršev in otrok.	12
Slika 4: Pomanjkanje informacij o varni uporabi interneta in mobilnega telefona glede na dve podskupini.	16
Slika 5: Seznanitev z informacijami in nasveti o varni uporabi interneta.	19
Slika 6: Nelegalne vsebine na spletu.	24

Povzetek:

- Večina vprašanih se v veliki meri strinja z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin tako na internetu (70%) kot na mobilnem telefonu (62%). Z omejevanjem na internetu in mobilnem telefonu se strinja večji delež vprašanih žensk (89% / 86%) kot moških (76% / 73%).
- Velika večina staršev trdi, da so svojim otrokom postavili pravila glede varne in odgovorne uporabe interneta (83%), medtem ko obstoj teh pravil potrjuje manj kot polovica otrok v starosti 10-18 let (45%). Najpogostejše pravilo glede na odgovore staršev se nanaša na varovanje otrokovih osebnih podatkov (92%), ki ga je potrdilo tudi 86% vprašanih otrok, najbolj tolerantni pa so starši pri kopiranju vsebine z interneta – to pravilo jih je postavilo le 55%.
- Pomanjkanje informacij o varni uporabi tako interneta kot mobilnega telefona je izrazilo veliko več splošne populacije med 15 in 75 let (53%) kot mladih v starosti 10-15 let (32%).
- Največ informacij in nasvetov o varni uporabi interneta dobijo vprašani (tako splošna populacija kot mladi) v krogu družine in prijateljev (84% v starostni skupini 10-18 let, 80% v starostni skupini 15-75 let). Zelo pomemben vir so tudi različni klasični mediji (71%) in internet (70%). Najmanj informacij in nasvetov o varni uporabi interneta pride do vprašanih s strani vlade in lokalnih oblasti (7% in 16%).
- Kot vir nasvetov o varni rabi interneta so anketirani med naštetimi spletnimi stranmi najpogosteje navedli spletno stran Safe.si, nato Spletno oko in nazadnje Nasvet za net. V starostni skupini 10-18 let je bilo takih, ki so obiskali spletno stran www.safe.si ena tretjina, med starejšimi pa le desetina.
- Več kot polovica vprašanih v starosti 15-75 let bi nelegalne vsebine na spletu (npr. spolno zlorabo otrok) prijavila policiji (59%). V starosti 10-18 let je teh slaba polovica (46%). Delež tistih, ki ne vedo, kam bi tovrstno vsebino prijavili je nekoliko nižji med starejšimi (15%) kot med mladimi (18%).

1. METODOLOGIJA

Ugotovitve v poročilu temeljijo na podatkih zbranih z reprezentativno telefonsko anketo med gospodinjstvi s fiksnim telefonskim priključkom, ki je bila izvedena v decembru 2009. Z metodo računalniško podprtega telefonskega anketiranja je bilo anketiranih 1209 prebivalcev Republike Slovenije v starosti 10-75 let. Med anketiranimi je bilo tudi 97 šolajočih oseb, starih med 10 in 18 let. V gospodinjstvu so bili anketiranci izbrani naključno, in sicer po metodi zadnjega rojstnega dne.

Pri podrobnejših analizah imamo pogosto majhno število enot, zato so v tabelah vpeljane naslednje oznake:

- *** - nesprejemljivo nenatančna ocena, navedena zgolj za ilustracijo (manj kot 10 enot);
- ** - zelo nenatančna ocena (med 10 in 20 enot);
- * - nenatančna ocena (med 20 in 30 enot).

V kolikor je v celici majhno število enot služi odstotek zgolj kot ilustracija nikakor pa ne kot osnova za sklepanje na populacijo.

2. STRINJANJE Z OMEJEVANJEM OTROKOM NEPRIMERNIH VSEBIN

Ugotoviti smo želeli, koliko se Slovenci strinjajo s tem, da je otrokom potrebno na internetu in mobilnem telefonu omejiti zanje neprimerne vsebine.

Vprašanje se je glasilo: »Navedli bomo ... dve trditvi s področja mobilne in internetne varnosti.

S pomočjo lestvice od 1 do 5 ocenite, v kolikšni meri se strinjate z naslednjima trditvama:

- *Otrokom bi morali omejiti dostop do tistih vsebin na internetu, ki zanje niso primerne;*
- *Otrokom bi morali omejiti dostop do neprimernih vsebin, ki jih omogočajo sodobni mobilni telefoni.*

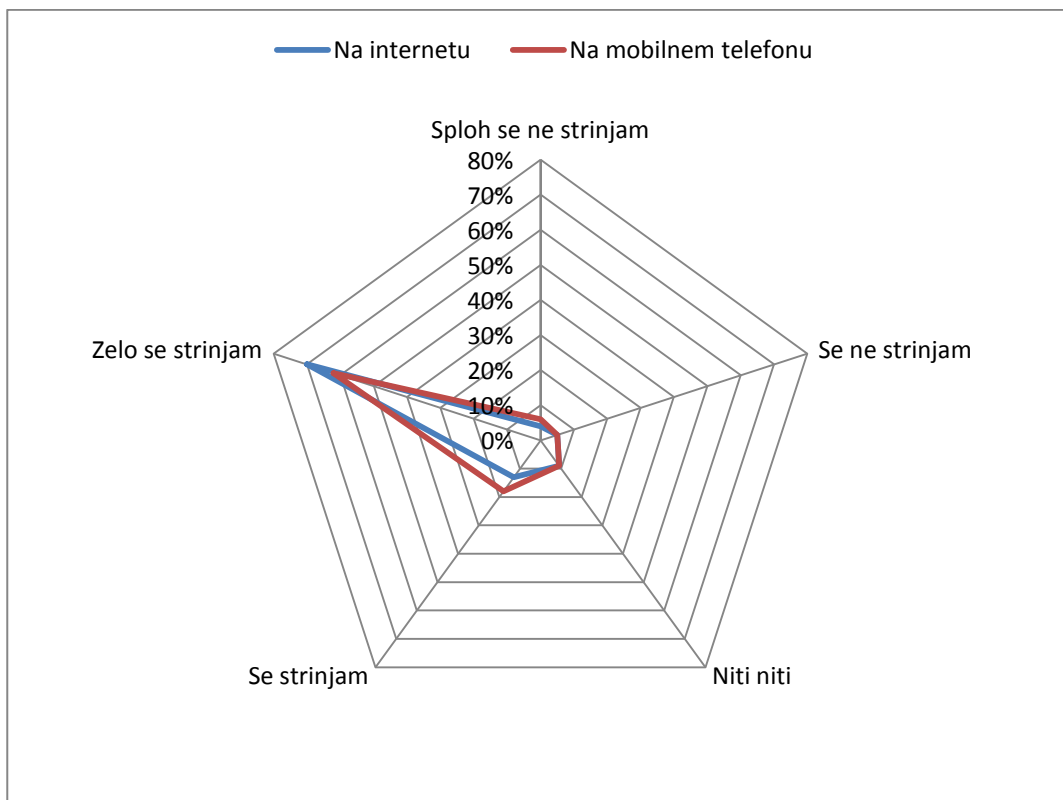
Tabela 1: Strinjanje z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin.

Otrokom bi morali omejiti dostop do neprimernih vsebin na	internetu		mobilnem telefonu	
	N	Odstotek	N	Odstotek
Sploh se ne strinjam	24	4 % *	33	6 %
Se ne strinjam	24	4 % *	31	5 %
Niti niti	49	9 %	49	9 %
Se strinjam	72	13 %	102	18 %
Zelo se strinjam	390	70 %	345	62 %
Skupaj	559	100 %	560	100 %

S trditvijo, da bi morali otrokom omejiti dostop do neprimernih vsebin na internetu, se strinja večina vprašanih (83%) v starosti med 15 in 75 let. Slaba desetina vprašanih je glede omejevanja dostopa neodločenih, približno enak delež pa omejevanju dostopa otrokom do neprimernih vsebin na internetu nasprotuje. Nekoliko nižji je odstotek (80%) tistih, ki se strinjajo z omejevanjem dostopa otrokom do neprimernih vsebin na mobilnem telefonu. Delež neodločenih je primerljiv, nekoliko višji pa je delež tistih, ki omejevanju dostopa otrokom do neprimernih vsebin na mobilnem telefonu nasprotujejo (11%).

Iz spodnje slike je lepo razvidno, da so odgovori anketirancev na obe vprašanji zelo primerljivi. Polarni grafikon kaže, da se območji, v katerih se odgovori vprašanih nahajajo, skoraj pokrivata. Očitno je tudi malo manjše strinjanje anketirancev z omejevanjem vsebin na mobilnem telefonu, kjer je v resnici zaenkrat na voljo precej malo orodij za nadzor nad dostopom otroka do neprimernih vsebin.

Razlog za nekolikošno odstopanje je morda tudi v tem, da je tveganje dostopa otrok do neprimernih vsebin preko interneta že dlje prisotno in se zaradi tega več ljudi zaveda te problematike in potrebe po rešitvah. Možnost dostopa otrok do neprimernih vsebin prek mobilnih telefonov pa se je pojavila šele nedavno s prihodom pametnejših telefonov, ki jih ima zdaj tudi vse več otrok. Starši se torej nekoliko manj zavedajo tega novega tveganja, da ima otrok na svojem mobilnem telefonu sedaj dostop do vsega na internetu kot je bilo to prej možno le na računalniku.

Slika 1: Strinjanje z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin.

V tabeli 2 lahko vidimo, da bi omejevanje dostopa otrokom do neprimernih vsebin na internetu raje omejevale ženske (89%) kot moški (76%).

Tabela 2: Strinjanje z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin na internetu glede na spol.

Omejevanje vsebin na internetu	Spol			
	Moški		Ženski	
	N	Odstotek	N	Odstotek
Da	211	76 %	252	89 %
Ne	65	24 %	32	11 %

Iz spodnje tabele je razvidno, da bi podobno kot omejevanje na internetu tudi omejevanje dostopa otrok do neprimernih vsebin preko mobilnih telefonov raje omejevale ženske (86%) kot moški (73%).

Tabela 3: Strinjanje z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin na mobilnem telefonu glede na spol.

Omejevanje vsebin na mobilnem telefonu	Spol			
	Moški		Ženski	
	N	Odstotek	N	Odstotek
Da	203	73 %	245	86 %
Ne	74	27 %	39	14 %

Večina vprašanih se v veliki meri strinja z omejevanjem dostopa otrok do neprimernih vsebin tako na internetu (70%) kot na mobilnem telefonu (62%). Z omejevanjem na internetu in mobilnem telefonu se strinja večji delež vprašanih žensk (89% / 86%) kot moških (76% / 73%).

3. POSTAVLJANJE PRAVIL O VARNI RABI INTERNETA DOMA

V raziskavi nas je zanimalo, koliko starši svojim otrokom postavljajo pravila pri uporabi interneta in če jih, katera so ta pravila.

Vprašanje, ki smo ga zastavili anketiranim, ki so že prej v vprašalniku opredelili kot starši, se je glasilo: *»Ali ste v vašem gospodinjstvu postavili pravila, ki jih morajo otroci spoštovati, kadar uporabljajo internet?«*

Otroke (anketirane v starostni skupini 10-18 let) pa smo vprašali: *»Ali so vam odrasli v vašem gospodinjstvu postavili pravila, ki jih morate spoštovati, kadar uporabljate internet?«*

Tabela 4: Postavljanje pravil z vidika staršev.

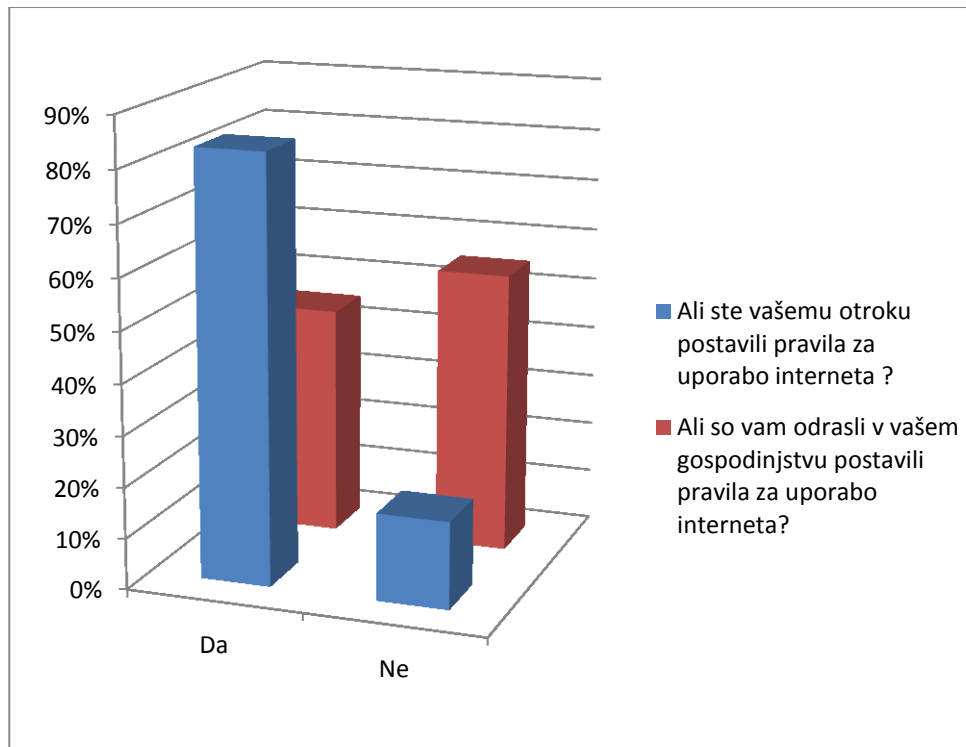
Ali ste v vašem gospodinjstvu postavili pravila, ki jih morajo otroci spoštovati, kadar uporabljajo internet?			
	Da	Ne	Skupaj
N	84	17	101
Odstotek	83 %	17 % **	100 %

Prepričljiva večina (83%) tistih, ki so se v vprašalniku opredelili kot starši, trdi, da je svojim otrokom postavila pravila, ki jih morajo upoštevati, ko uporabljajo internet. Manjši del staršev (17%) je na zastavljeno vprašanje odgovorilo, da otrokom niso postavili takih pravil.

Tabela 5: Obstoj pravil z vidika otrok.

Ali so vam odrasli v vašem gospodinjstvu postavili pravila, ki jih morate spoštovati, kadar uporabljate internet?			
	Da	Ne	Skupaj
N	35	43	77
Odstotek	45 %	55 %	100 %

Zanimivo je, da je le 45% otrok v starosti 10-18 let na zastavljeno vprašanje potrdilo, da so jim odrasli postavili pravila, ki jih morajo spoštovati, kadar uporabljajo internet. Večina vprašanih (55%) otrok je obstoj takih pravil zanikala. Torej je razlika med starši in otroki kar 38 odstotnih točk. V spodnjem stolpčnem grafikonu je omenjena razlika med trditvami staršev in otrok še bolj očitna.

Slika 2: Postavljanje pravil o varni rabi interneta doma – razlika med otroki in starši.

Razlag za tako razliko med percepcijama staršev in otrok je lahko več. Ena so t.i. družbeno zaželeni odgovori, ki so se v našem primeru povsem verjetno pojavili predvsem pri starših. Starši so v anketah, kjer jih posredno preko različnih vprašanj pravzaprav sprašujejo, kako dobro so poskrbeli za svoje otroke, nagnjeni k temu, da nekoliko olepšajo svoje odgovore v družbeno zaželeno smer. Starš, ki morda doma ni postavil pravil uporabe interneta, bi se počutil kot slab starš, če bi to priznal v anketi, in je zato odgovoril, da je pravila postavil. Druga možna razlaga pa je tudi napačna percepcija otrok, ki morda določenih priporočil staršev, kaj je pametno početi na spletu in česa ne, niso vzeli kot pravila in jih tudi ne upoštevajo.

Staršem, ki so odgovorili, da so doma postavili pravila glede uporabe interneta, so bila nadalje postavljena še sledeča vprašanja: »Katera od naštetih pravil morajo otroci v vašem gospodinjstvu spoštovati, kadar doma uporabljajo internet:

- Na internetu ne smejo posredovati svojih osebnih informacij;
- Z osebo, ki so jo spoznali preko interneta, se ne smejo osebno sestati;
- Ni jim dovoljeno obiskovati določenih spletnih strani;
- Uporaba interneta je časovno omejena;
- Otroci morajo povedati, kadar se na internetu počutijo nelagodno;

- V spletnih klepetalnicah se ne smejo pogovarjati z neznanci;
- Z interneta ne smejo prenašati (downloadati) programske opreme;
- Brez dovoljenja ne smejo kopirati vsebine spletnih strani;
- Na internetu ne smejo uporabljati besed, ki bi lahko koga razžalile.«

Podobno vprašanje je bila zastavljeno tudi vsem tistim anketiranim otrokom, ki so odgovorili, da so jim odrasli v njihovem gospodinjstvu postavili pravila glede uporabe interneta (v starosti 10-18 let). V spodnji tabeli so prikazani odgovori po pogostosti posameznega pravila glede na pričevanje staršev in otrok.

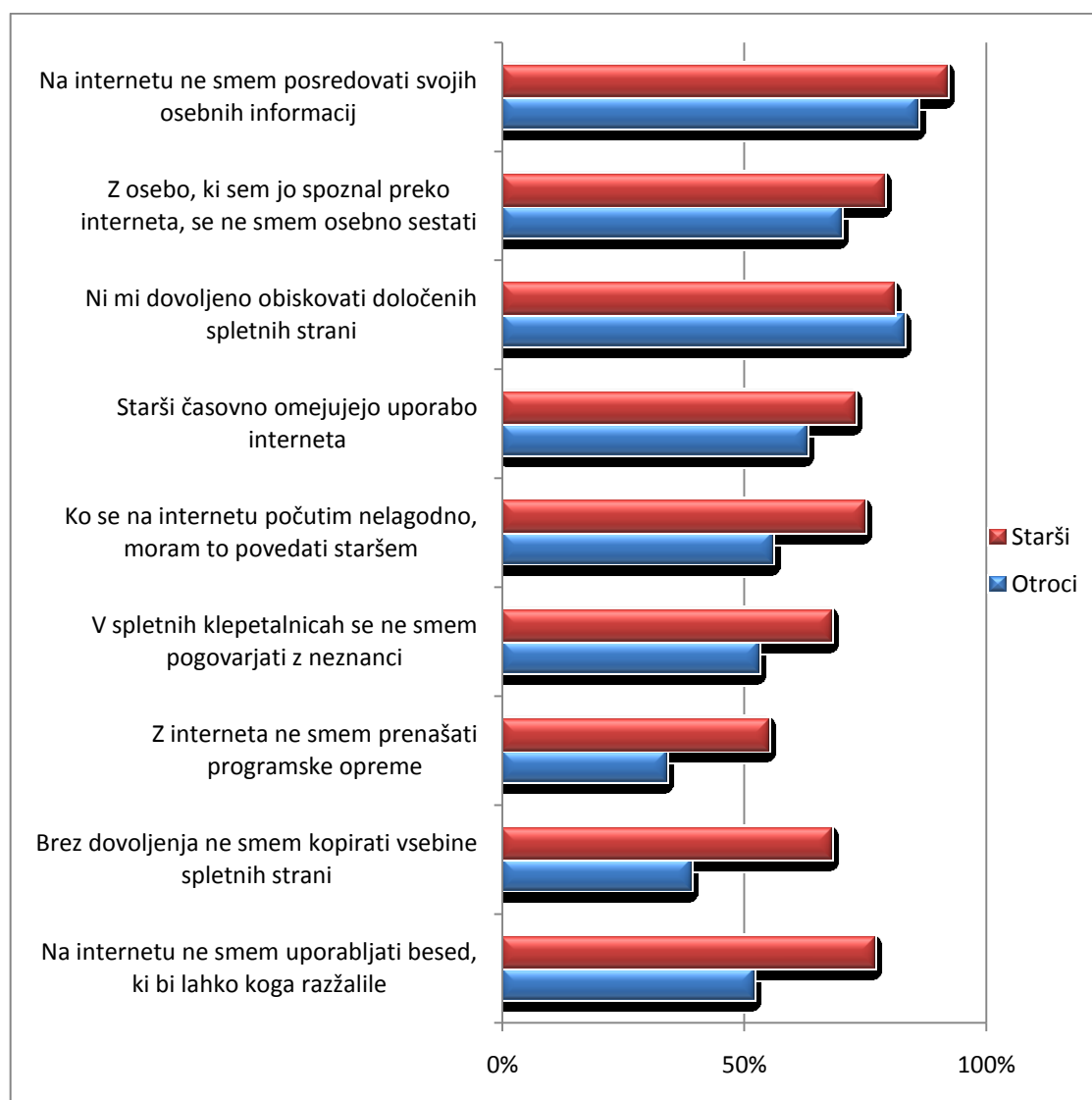
Tabela 6: Obstoječa doma vzpostavljenih pravil glede uporabe interneta.

Doma vzpostavljena pravila glede uporabe interneta po pričevanju..	otrok		staršev	
	N	Odstotek	N	Odstotek
Na internetu ne smem posredovati svojih osebnih informacij	30	86 %	77	92 %
Z osebo, ki sem jo spoznal preko interneta, se ne smem osebno sestati.	24	70 % *	66	79 %
Ni mi dovoljeno obiskovati določenih spletnih strani.	29	83 % *	68	81 %
Starši časovno omejujejo uporabo interneta.	22	63 % *	61	73 %
Kadar se na internetu počutim nelagodno, moram o tem povedati staršem.	19	56 % **	63	75 %
V spletnih klepetalnicah se ne smem pogovarjati z neznanci.	18	53 % **	57	68 %
Z interneta ne smem prenašati (downloadati) programske opreme.	12	34 % **	46	55 %
Brez dovoljenja ne smem kopirati vsebine spletnih strani.	13	39 % **	57	68 %
Na internetu ne smem uporabljati besed, ki bi lahko koga razžalile.	18	52 % **	64	77 %

Tudi pri vprašanjih o tem, katera pravila so starši postavili, se kaže očitna razlika med trditvami staršev in trditvami otrok. Pri osmih od devetih pravil varne in odgovorne rabe interneta je občutno več staršev, ki trdijo, da so neko pravilo postavili, kot otrok, ki potrjujejo, da so jim starši postavili to isto pravilo. Razlike so tudi do 29 odstotnih točk pri pravilu, da otroci brez dovoljenja ne smejo kopirati vsebine iz spletne strani. Velika razlika je tudi pri pravilih, da otroci na spletu ne smejo uporabljati besed, ki bi lahko koga razžalile (22

odstotnih točk) in da ne smejo prenašati programske opreme (21 odstotnih točk). Le pri pravilu prepovedi obiskovanja določenih spletnih strani je nekoliko več otrok (83%) kot staršev (81%) potrdilo obstoj pravila v njihovem gospodinjstvu.

Velike razlike v pričevanjih otrok in staršev so lepo vidne v spodnjem grafikonu, kjer so modri stolpci, ki predstavljajo odgovore otrok, skoraj povsod krajši od rdečih, ki predstavljajo odgovore staršev.

Slika 3: Obstoj doma vzpostavljenih pravil glede uporabe interneta – primerjava odgovorov staršev in otrok.

Po oceni otrok so najbolj pogosta pravila, ki jih postavijo starši, prepoved posredovanja osebnih informacij na spletu (86%) in prepoved obiskovanja določenih spletnih strani (83%).

Približno dvema tretjinama mladih starši ne pustijo, da se osebno sestanejo z osebami, ki so jih spoznali prek interneta (69%), prav tako jim časovno omejujejo uporabo interneta (63%). Nekaj več kot polovici mladih starši prepovedujejo spletno klepetanje z neznanci, uporabo besed na internetu, ki bi lahko koga razžalile (52%), od njih pa še pričakujejo, da jim bodo zaupali, če se bodo ob nečem na spletu počutili nelagodno (56%). Najmanj staršev po trditvah otrok postavlja pravila, ki se nanašajo na zaščito avtorskih pravic na spletu. Le 39% mladim ni dovoljeno kopirati vsebine spletnih strani brez dovoljenja, 34% pa jih ne sme prenašati programske opreme.

Najpogostejše pravilo po oceni staršev se nanaša na posedovanje osebnih informacij na internet. Kar 92% staršev trdi, so v njihovem gospodinjstvu uveljavili to omejitev. Očitno je varovanje osebnih podatkov otroka, tema, ki starše najbolj skrbi. Štiri petine (81%) vprašanih staršev je svojim otrokom postavilo tudi omejitve glede obiska določenih internetnih strani. To nam jasno pokaže, da veliko večino staršev skrbi dostop otrok do internetnih strani, ki po njihovem mnenju vsebujejo za otroke neprimerno vsebino. Zelo strogi so starši tudi pri prepovedovanju sestajanja z osebo, ki so jo otroci spoznali preko interneta (79% staršev je tak stik prepovedalo) ter pri uporabi besed, ki bi na internetu lahko koga razžalile (77% staršev je take besede otrokom prepovedalo uporabljati). Najbolj "milostni" so starši pri vzpostavitvi pravil glede prenašanja programske opreme, saj je le 55% vprašanih staršev zatrdilo, da je otrokom postavilo to omejitev.

Velika večina staršev trdi, da so svojim otrokom postavili pravila glede varne in odgovorne uporabe interneta (83%), medtem ko obstoj teh pravil potrjuje manj kot polovica otrok v starosti 10-18 let (45%). Najpogostejše pravilo glede na odgovore staršev se nanaša na varovanje otrokovih osebnih podatkov (92%), ki ga je potrdilo tudi 86% vprašanih otrok, najbolj tolerantni pa so starši pri kopiranju vsebine z interneta – to pravilo jih je postavilo le 55%.

4. INFORMACIJE O VARNI RABI INTERNETA IN MOBILNIH TELEFONOV

V nadaljevanju smo želeli ugotoviti, ali imajo anketirani dovolj informacij o varni rabi interneta in mobilnih telefonov ali jih morda pogrešajo in bi jih želeli imeti več.

Anketno vprašanje se je glasilo: »Navedli vam bomo nekaj trditev, vi pa na lestvici od 1 "sploh se ne strinjam" do 5 "popolnoma se strinjam" ocenite, koliko se z njimi strinjate:

- Pogrešam več informacij o varni rabi interneta.
- Pogrešam več informacij o varni rabi mobilnih telefonov«

Tabela 7: Pomanjkanje informacij o varni uporabi interneta.

Pogrešam več informacij o varni rabi interneta	10-18 let		15-75 let	
	N	Odstotek	N	Odstotek
Sploh se ne strinjam	18	23 % **	73	14 %
Ne strinjam se	13	16 % **	50	10 %
Niti niti	25	31 % *	118	23 %
Strinjam se	17	21 % **	118	23 %
Zelo se strinjam	8	9 % ***	149	30 %
Skupaj	81	100 %	508	100 %

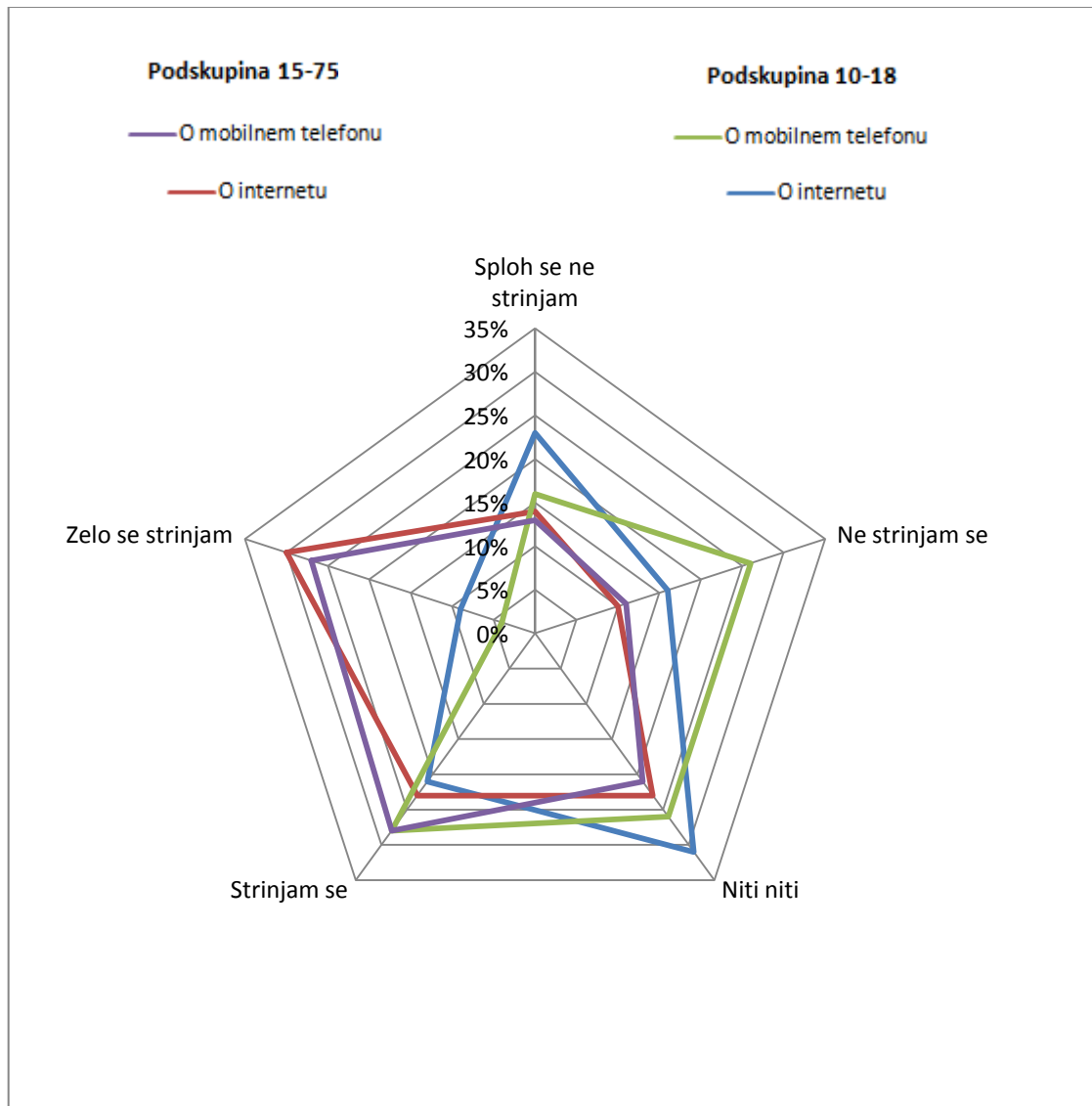
V populaciji v starosti 15-75 let je več kot polovica (53%) takih, ki je izrazila pomanjkanje informacij o varni rabi interneta, v starostni skupini 10-18 let pa le nekaj manj kot tretjina (30%). Iz Tabele 7 lahko razberemo, da so mlajši anketirani bolje obveščeni o varni rabi interneta kot starejši. To je pričakovan rezultat, saj mlajša populacija uporablja internet intenzivneje kot starejša in je že zaradi tega z njegovo uporabo bolj seznanjena in zna tudi bolje najti informacije, kako ga uporabljati varno. Poleg tega pa se mladi o načinih varne uporabe interneta v določeni meri izobražujejo tudi v šoli.

Tabela 8: Pomanjkanje informacij o varni uporabi mobilnih telefonov.

Pogrešam več informacij o varni rabi mobilnih telefonov	Podskupina 10-18		Podskupina 15-75	
	N	Odstotek	N	Odstotek
Sploh se ne strinjam	13	16 % **	67	13 %
Ne strinjam se	22	26 % *	57	11 %
Niti niti	22	26 % *	111	22 %
Strinjam se	23	28 % *	143	30 %
Zelo se strinjam	3	4 % ***	114	23 %
Skupaj	83	100 %	492	100 %

Informacije o varni uporabi mobilnih telefonov, kot je razvidno iz Tabele 8, pogreša kar 53% vprašanih v starosti 15-75 let, med otroci v starosti 10-18 let je takih le slaba tretjina. Da imajo dovolj tovrstnih informacij meni 42% otrok, medtem ko se s tem strinja le 24% starejših.

Iz zgornjih dveh tabel lahko ugotovimo, da imajo mladi med 10 in 18 let več informacij o varni rabi tako interneta kot mobilnega telefona kot osebe v starosti 15-75 let. Razlog zato najverjetneje leži v tem, da so otroci v starostni skupini 10-18 let vključeni v šolski sistem ter so tako informirani o varni rabi interneta in mobilnega telefona že v okviru šolskega programa in prek različnih obšolskih dejavnosti. Starejši pa morajo te informacije pridobiti iz drugih virov, s čimer se sicer natančneje ukvarja tudi naslednje vprašanje v naši raziskavi.

Slika 4: Pomanjkanje informacij o varni uporabi interneta in mobilnega telefona glede na dve podskupini.

V zgornjem polarnem grafikonu lahko opazujemo razlike med starostnima skupinama glede pomanjkanja informacij o varni rabi interneta in mobilnega telefona. Lika, ki ju omejujeta rdeča in vijolična črta in prikazujeta podskupino 15-75 let, sta občutno bolj nagnjena k strinjanju s pomanjkanjem informacij kot lika z modrimi in zelenimi stranicami, ki prikazujeta odgovore podskupine med 10 in 18 let. Ta dva lika sta orientirana proti odgovorom nestrinjanja s trditvijo o pomanjkanju informacij.

Nadalje lahko vidimo, da v podskupini 15 do 75 let ni velikih razlik v odgovorih glede pomanjkanja informacij na internetu in pomanjkanja informacij o mobilnem telefonu, saj sta rdeč in vijoličen lik skoraj skladna. Med mladimi od 10 do 18 let pa so vidne razlike med

modrim in zelenim likom, ki nakazujejo večje razlike v stopnji strinjanja oziroma nestrinjanja s trditvama o pomanjkanju informacij o varni uporabi mobilnih telefonov in o varni uporabi interneta.

Pomanjkanje informacij o varni uporabi tako interneta kot mobilnega telefona je izrazilo veliko več splošne populacije med 15 in 75 let (53%) kot mladih v starosti 10-15 let (32%).

5. VIRI INFORMACIJ IN NASVETOV O VARNI UPORABI INTERNETA

V raziskavi nas je zanimalo tudi, kje dobijo vprašani informacije in nasvete o varni uporabi interneta. Postavili smo sledeče vprašanje: »Kje dobite informacije in nasvete o varnostnih orodjih in varni uporabi interneta:

- Na šoli vašega otroka
- TV; radio, časopisi, revije
- Ponudniki internetnih storitev
- Vlada, lokalne oblasti
- društva/organizacije, ki se ukvarjajo z varnostjo na spletu
- različne internetne strani
- družina in prijatelji
- še kje drugje?»

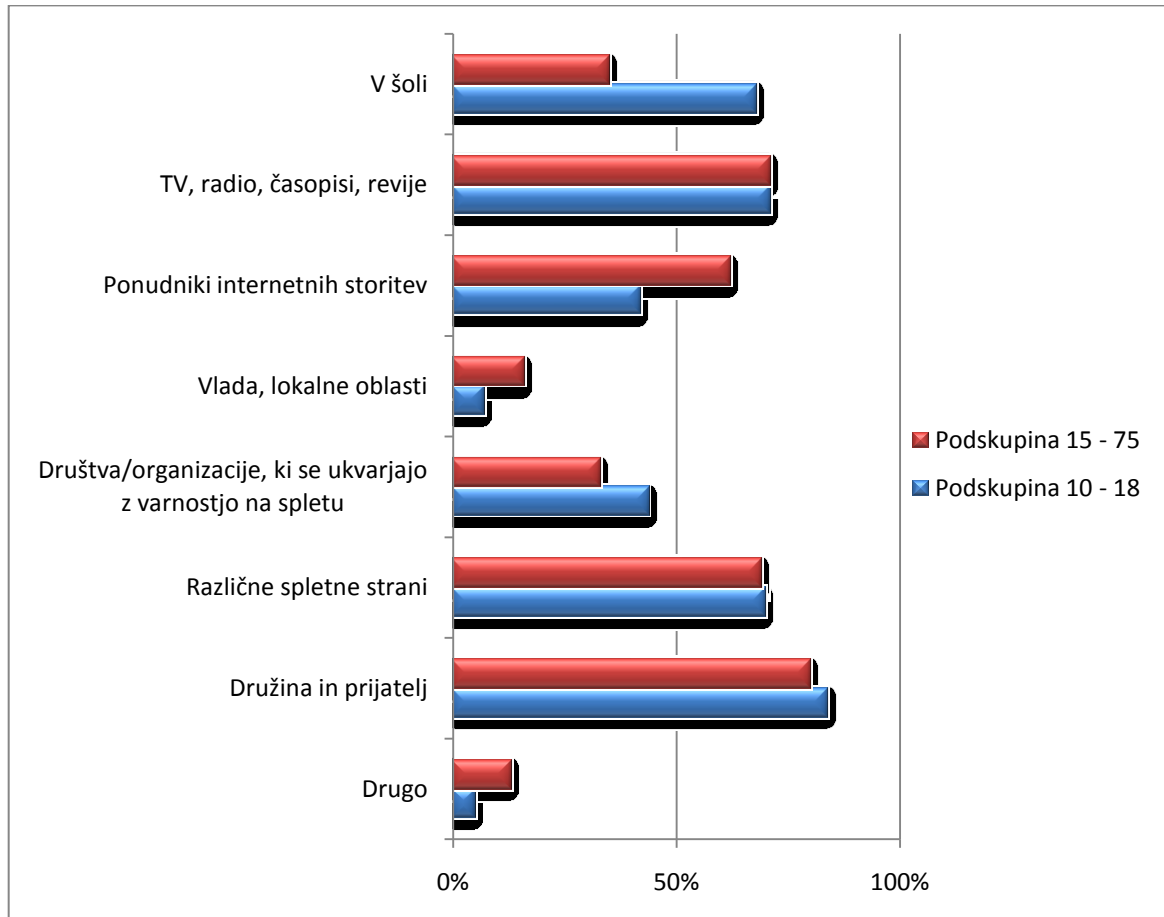
Vprašanje, ki smo ga zastavili anketiranim, ki so še vključeni v proces izobraževanja, se je malenkostno razlikovalo od zgoraj napisanega.

Tabela 9: Viri informacij in nasvetov o varni uporabi interneta.

Kje dobite informacije in nasvete o varnostnih orodjih in varni uporabi interneta?	Podskupina 10-18		Podskupina 15-75	
	N	Odstotek	N	Odstotek
V šoli	56	68 %	33	35 %
TV, radio, časopisi, revije	58	71 %	263	71 %
Ponudniki internetnih storitev	34	42 %	230	62 %
Vlada, lokalne oblasti	5	7 % ***	58	16 %
Društva/organizacije, ki se ukvarjajo z varnostjo na spletu	34	44 %	123	33 %
Različne internetne strani	57	70 %	257	69 %
Družina in prijatelji	69	84 %	295	80 %
Drugo	4	5 % ***	47	13 %

Največ informacij in nasvetov o varnostnih orodjih in varni uporabi interneta tako celotna populacija kot tudi obe starostni podskupini dobijo v krogu družine in prijateljev (84% v podskupini 10-18, 80% v podskupina 15-75). V obeh podskupinah sledijo nato različni klasični

mediji in internetne strani (okrog 70%). Na šoli dobi tovrstne informacije 68% otrok in 35% vprašanih v starostni skupini 15-75 let. Za velik del populacije (62%) v starosti 15-75 let so pomemben del informacij tudi ponudniki internetnih storitev. Najmanjši delež vprašanih v obeh podskupinah (7 oz. 16%) dobi informacije in nasvete o varni uporabi interneta s strani vlade oziroma lokalne oblasti.

Slika 5: Seznanitev z informacijami in nasveti o varni uporabi interneta.

Zgornji grafikon prikazuje razlike v virih informacij o varni rabi interneta med starostnima skupinama 15-75 in 10-18. Največje razlike se pojavljajo pri odgovorih v šoli, kjer dobi informacije o varni rabi interneta občutno več otrok kot odraslih, medtem ko prek internetnih ponudnikov dobi informacije manj otrok kot odraslih.

V nadaljevanju nas je zanimalo, ali so anketirani v preteklosti že poiskali nasvet o varni uporabi interneta na kakšni od spletnih strani, ki vsebujejo te informacije.

Raziskovalno vprašanje se je glasilo: »Ali ste na naslednjih spletnih straneh že kdaj poiskali nasvet o varni rabi interneta?« Kot možni odgovori so bile naštetje tri spletne strani SAFE.si, Nasvet za net in Spletno oko, za katere nas je zanimalo, ali ljudje na njih iščejo informacije o varni rabi interneta.

Tabela 10: Viri nasvetov o varni rabi interneta (podskupina 10-18).

Ali ste na naslednjih internetnih straneh že kdaj poiskali nasvet o varni rabi interneta?	Da		Ne		Ne poznam		Skupaj	
	N	Odstotek	N	Odstotek	N	Odstotek	N	Odstotek
SAFE.si	27	33 % *	49	59 %	52	8 %	128	100 %
Nasvet za net (nasvetzanet.si)	9	12 % ***	67	81 %	5	7 % ***	81	100 %
Spletno oko (spletno-oko.si)	14	17 % **	60	74 %	8	9 % ***	82	100 %

Na spletni strani nacionalne točke osveščanja o varni rabi interneta SAFE.si je nasvet poiskala tretjina vprašanih otrok in mladostnikov v starosti 10-18 let. Približno vsak deseti je pomoč poiskal pri svetovalni telefonski liniji za težave na spletu Nasvet za net, 17 odstotkov pa pri spletni prijavi točki za nelegalne vsebine Spletno oko. Deleži tistih, ki strani ne poznajo so pri vseh straneh manjši kot 10%.

Tabela 11: Viri nasvetov o varni rabi interneta (podskupina 15-75).

Ali ste na naslednjih internetnih straneh že kdaj poiskali nasvet o varni rabi interneta?	Da		Ne		Ne poznam		Skupaj	
	N	Odstotek	N	Odstotek	N	Odstotek	N	Odstotek
SAFE.si	32	9 %	284	77 %	52	14 %	368	100 %
Nasvet za net (nasvetzanet.si)	13	4 % **	287	78 %	68	18 %	368	100 %
Spletno oko (spletno-oko.si)	15	4 % **	285	77 %	69	19 %	369	100 %

Med vprašanimi v starostni skupini 15-75 let je 9% takih, ki so pritrdili, da so kdaj iskali nasvete o varni rabi interneta na spletni strani SAFE.si. Na spletni strani Nasvet za net in

spletni strani Spletno oko pa le po 4%.

Vsem tistim, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili, da so že obiskali spletno stran SAFE.si, je bilo zastavljeno dodatno vprašanje o pogostosti obiska te spletne strani: »Kolikokrat ste poiskali nasvet na spletni strani SAFE.SI?«

Tabela 12: Pogostost iskanja nasvetov na spletni strani SAFE.SI (podskupina 15-75).

Kolikokrat ste poiskali nasvet na spletni strani SAFE.SI?	N	Odstotek
Enkrat	10	31 % ***
Dvakrat	7	22 % ***
Trikrat ali več	13	41 % **
Ne vem	2	6 % ***
Skupaj	32	100 %

Največji del vprašanih v starostni skupini 15-75 let je nasvet na SAFE.si poiskalo več kot trikrat, takih je bilo 41% oseb. Nekaj več kot petina oseb je na strani SAFE.SI nasvet o varni rabi interneta poiskala dvakrat, slaba tretjina pa le enkrat.

Tabela 13: Pogostost iskanja nasvetov na spletni strani SAFE.SI (podskupina 10-18).

Kolikokrat ste poiskali nasvet na spletni strani SAFE.SI?	N	Odstotek
Enkrat	13	49 % **
Dvakrat	3	11 % ***
Trikrat ali več	11	40 % **
Skupaj	27	100 %

Največji del vprašanih v starostni skupini 10-18 let je nasvet o varni rabi interneta poiskalo enkrat. Takih oseb je bilo med vprašanimi 49%. 40% vprašanih oseb je nasvet na strani SAFE.SI poiskala trikrat ali več. Dobra desetina pa je nasvet poiskala dvakrat.

Do največjih razlik med starostnima podskupinam v iskanju nasvetov na spletni strani SAFE.SI prihaja med osebami, ki so nasvet poiskale enkrat. Takih oseb je v starostni skupini 15-75 let za 18 odstotnih točk manj, kot pa v starostni skupini 10-18 let.

Največ informacij in nasvetov o varni uporabi interneta dobijo vprašani (tako splošna populacija kot mladi) v krogu družine in prijateljev (84% oz. 80%). Zelo pomemben vir so tudi različni klasični mediji in internet. Najmanj informacij in nasvetov o varni uporabi interneta pride do vprašanih s strani vlade in lokalnih oblasti.

Kot vir nasvetov o varni rabi interneta so anketirani med naštetimi spletnimi stranmi najpogosteje navedli spletno stran Safe.si, nato Spletno oko in nazadnje Nasvet za net. V starostni skupini 10-18let je bilo takih, ki so obiskali spletno stran www.safe.si ena tretjina, med starejšimi pa le desetina.

6. NELEGALNE VSEBINE NA SPLETU

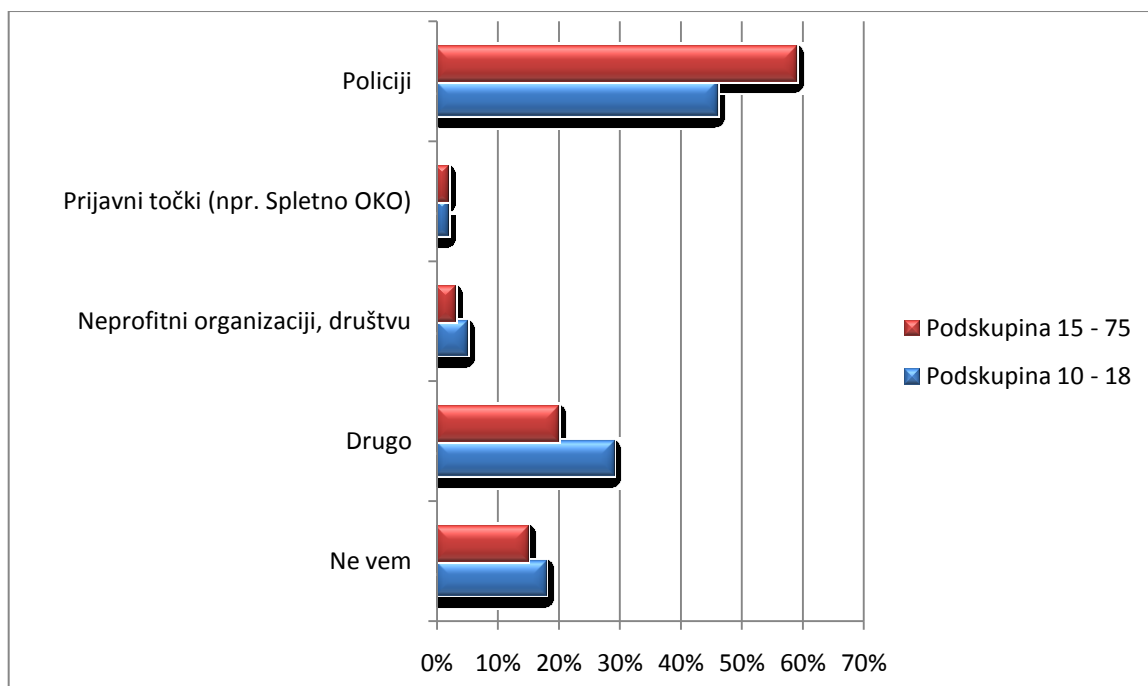
Z vprašanjem: »Če bi na internetu naleteli na nelegalno vsebino (npr. spolno zlorabo otrok), komu bi jo prijavili?« smo poskušali ugotoviti, katere so najpogostejše prijavne točke tistih, ki nelegalno vsebino na internetu prijavijo.

Pri tem vprašanju so bili možni naslednji odgovori: »Policiji, prijavni točki (npr. Spletno oko), neprofitni organizaciji, drugo ali ne vem«.

Tabela 14: Nelegalne vsebine na spletu.

Če bi na internetu naleteli na nelegalno vsebino (npr. spolno zlorabo otrok), komu bi jo prijavili?	Podskupina 10-18		Podskupina 15-75	
	N	Odstotek	N	Odstotek
Policiji	38	46 %	220	59 %
Prijavni točki (npr. Spletno OKO)	2	2 % ***	6	2 % ***
Neprofitni organizaciji, društvu	4	5 % ***	12	4 % **
Drugo	24	29 % *	75	20 %
Ne vem	15	18 % **	56	15 %
Skupaj	73	100 %	369	100 %

Nekaj manj kot polovica (46%) mladih med 10 in 18 let bi v primeru, da bi na spletu naleteli na nelegalno vsebino (npr. spolno zlorabo otrok), to vsebino prijavila Policiji. Slaba tretjina mladih (29%) je izbrala drugo, kjer so navajali, da vsebine ne bi prijavili in bi jo samo zaprli, pokazali staršem, socialni službi ali znancem, ki se s tem profesionalno ukvarjajo. Skoraj petina mladih (18%) ne ve, kaj bi storili v tem primeru. Pokaže se, da bi le 2% vprašanih v obeh starostnih skupinah vsebino prijavilo na spletno prijavno točko za nelegalne vsebine www.spletno-oko.si. Pri anketiranih v starost 15-75 let znaša delež tistih, ki bi nelegalno vsebino prijavili policiji 59%. Odstotek tistih, ki bi se odločili za kakšno od možnosti, ki ni bila naštet, znaša 20%.

Slika 6: Nelegalne vsebine na spletu.

V zgornjem grafu vidimo, da bi se vprašani v največji meri pri prijavi nelegalnih vsebin na spletu obrnili na Policijo, in to več starejših kot mladih. Mladi pa so v nekoliko večji meri kot starejši odgovarjali z Drugo in Ne vem.

Več kot polovica vprašanih v starosti 15-75 let bi nelegalne vsebine na spletu (npr. spolno zlorabo otrok) prijavila policiji (59%). V starosti 10-18 let je teh slaba polovica (46%). Delež tistih, ki ne vedo, kam bi tovrstno vsebino prijavili je nekoliko nižji med starejšimi (15%) kot med mladimi (18%).